DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)
20. januar 1994 *

I sag C-129/92,

angående en anmodning, som House of Lords i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Owens Bank Ltd

mod

1) Fulvio Bracco

2) Bracco Industria Chimica SpA,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritanniens og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1) og

* Processprog: engelsk.

ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Hellenske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1), navnlig dens artikel 21, 22 og 23,

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, G. F. Mancini, og dommerne M. Díez de Velasco, C. N. Kakouris, F. A. Schockweiler og P. J. G. Kapteyn (refererende dommer),

generaladvokat: C. O. Lenz
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Fulvio Bracco og Bracco Industria Chimica SpA ved Barbara Dohmann, QC, og barrister Thomas Beazley

— Det Forenede Kongerige ved S. Lucinda Hudson, Treasury Solicitor's Department

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Xavier Lewis og Pieter van Nuffel, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at Fulvio Bracco og Bracco Industria Chimica SpA ved Barbara Dohmann, Thomas Beazley og solicitor Michelle Duncan, Det Forenede Kongerige ved S. Lucinda Hudson, bistået af barrister Sarah Lee, og Kommissionen har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 8. juli 1993,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 16. september 1993,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 1. april 1992 indgået til Domstolen den 22. april 1992 har House of Lords i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978 L 304, s. 31), forelagt tre spørgsmål vedrørende fortolkningen af konventionen, som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritanniens og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1) og ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Hellenske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1) (herefter benævnt »konventionen«), navnlig dens artikel 21, 22 og 23 om litispendens og indbyrdes sammenhængende krav.

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem Owens Bank Ltd (herefter benævnt »Owens Bank«), der har hjemsted i den uafhængige caraibiske stat Saint Vincent og Grenadinerne (herefter benævnt »Saint Vincent«), og Bracco Industria Chimica SpA, der har hjemsted i Italien (herefter benævnt »Bracco SpA«), samt dets bestyrelsesformand og administrerende direktør Fulvio Bracco, der har bopæl i Italien.

3 Owens Bank hævder i 1979 at have lånt Fulvio Bracco et beløb på 9 mio. SFR i kontanter. Ifølge en klausul i lånedokumenterne skulle High Court of Justice of Saint Vincent have kompetence til at påkende eventuelle tvister. Den 29. januar 1988 opnåede Owens Bank ved denne retsinstans dom over Fulvio Bracco og Bracco SpA, der tilpligtedes at tilbagebetale lånet (herefter benævnt »Saint

Vincent-dommen«). De domfældte ankede til Court of Appeal of Saint Vincent, som stadfæstede dommen den 12. december 1989.

4 Under sagen benægtede Fulvio Bracco og Bracco SpA lånets eksistens. De hævdede, at de af Owens Bank fremlagte dokumenter var forfalskede, og at nogle vidner havde afgivet falsk forklaring.

5 Den 11. juli 1989 indgav Owens Bank i Italien en begæring med henblik på fuldbyrdelse af Saint Vincent-dommen. Fulvio Bracco og Bracco SpA gjorde for den italienske ret navnlig gældende, at Owens Bank havde opnået den omtvistede dom ved svig.

6 Den 7. marts 1990 indgav Owens Bank i medfør af bestemmelserne i section 9 i Administration of Justice Act 1920 begæring til en engelsk retsinstans om, at Saint Vincent-dommen erklæredes eksigibel i England. Fulvio Bracco og Bracco SpA gjorde — ligesom de havde gjort det under proceduren i Italien — gældende, at Owens Bank havde opnået den dom, den søgte fuldbyrdet, ved svig. På grundlag af Bruxelles-konventionens artikel 21 og 22 anmodede de endvidere den engelske ret om at erklære sig inkompetent eller udsætte sin afgørelse, indtil den italienske fuldbyrdelsesprocedure var afsluttet.

7 Til støtte herfor gjorde de gældende, at spørgsmålet om, hvorvidt rekvirenten havde opnået Saint Vincent-dommen ved svig, skulle undersøges såvel under fuldbyrdelsesproceduren i England som under fuldbyrdelsesproceduren i Italien.

8 Sagen blev i sidste instans indbragt for House of Lords, som fandt, at den rejste spørgsmål om fortolkningen af konventionen, og besluttede at udsætte sagen, indtil Domstolen havde truffet præjudiciel afgørelse om følgende spørgsmål:

»1) Finder Bruxelles-konventionen af 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager ('1968-konventionen'), anvendelse på procedurer eller på stridsspørgsmål, der opstår under procedurer, i kontraherende stater vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse af domme afsagt i borgerlige sager, herunder handelssager, i ikke-kontraherende stater?

2) Finder 1968-konventionens artikel 21, 22 eller 23, henholdsvis en af disse bestemmelser, anvendelse på procedurer eller på stridsspørgsmål, der opstår under procedurer, som indledes i mere end én kontraherende stat med henblik på fuldbyrdelse af en dom, der er afsagt i en ikke-kontraherende stat?

3) Hvis retten i en kontraherende stat i medfør af 1968-konventionen er beføjet til at udsætte sin afgørelse på grund af litispendens, hvilke fællesskabsretlige principper skal en national ret da anvende ved afgørelsen af, om sagen for den nationale ret, ved hvilken sagen sidst er anlagt, skal udsættes?«

Det første og andet spørgsmål

9 Da de to første spørgsmål hænger nøje sammen, må de besvares under ét.

10 Før spørgsmålene besvares, bør der gives en beskrivelse af den procedure, der er fulgt i hovedsagen.

11 Som generaladvokaten har forklaret i punkt 7 og 8 i sit forslag til afgørelse, er der efter engelsk ret forskellige muligheder for anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske retsafgørelser. I det foreliggende tilfælde har man fulgt den fremgangsmåde at lade den udenlandske dom registrere i henhold til bestemmelserne i section 9 i Administration of Justice Act 1920 for at kunne fuldbyrde den på samme måde og efter samme regler som en afgørelse truffet af en engelsk ret.

12 Ifølge de nævnte bestemmelser kan registrering ikke finde sted, når den omhandlede dom er opnået ved svig, eller når den engelske ret ikke har kunnet tage begæringen til følge, fordi registreringen af en sådan dom ville stride mod grundlæggende engelske retsprincipper. Hvis dommen alligevel registreres, kan den anfægtes ved domstolene. Den ret, spørgsmålet er indbragt for, kan i så fald bestemme, at det skal afgøres efter en kontradiktorisk procedure.

13 De to første spørgsmål, der er forelagt Domstolen, er altså blevet stillet under en procedure, der har til formål i en af de stater, der er parter i konventionen (herefter benævnt »den kontraherende stat«), at tilvejebringe forudsætningerne for tvangsfuldbyrdelse af en retsafgørelse i borgerlige sager, herunder handelssager, som er truffet i et andet land end de kontraherende stater (herefter benævnt »tredjelandet«).

14 Med henblik på en sådan procedure ønsker den forelæggende ret oplyst, om konventionen, navnlig dens artikel 21, 22 eller 23, finder anvendelse på procedurer eller på stridsspørgsmål, der opstår under procedurer, i kontraherende stater vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse af domme afsagt i borgerlige sager, herunder handelssager, i tredjelande.

15 I deres indlæg har Fulvio Bracco og Bracco SpA gjort gældende, at sådanne procedurer er omfattet af begrebet borgerlige sager, herunder handelssager, således som det er defineret i konventionens artikel 1, og at de følgelig falder ind under konventionens anvendelsesområde.

16 Dette kan ikke tiltrædes.

17 For det første fremgår det af selve ordlyden af konventionens artikel 26 og 31, som skal sammenholdes med artikel 25, at de i konventionens afsnit III omhandlede procedurer, som vedrører anerkendelse og fuldbyrdelse, kun finder anvendelse, når der er tale om afgørelser, der er truffet af en ret i en kontraherende stat.

18 Artikel 26 og 31 taler nemlig kun om »retsafgørelser, der er truffet i en kontraherende stat«. Ifølge artikel 25 er enhver afgørelse truffet af en ret i en kontraherende stat, uanset hvorledes den betegnes, en retsafgørelse i konventionens forstand.

19 Med hensyn til kompetencereglerne i konventionens afsnit II bemærkes dernæst, at konventionen ifølge præamblen har til formål at gennemføre bestemmelserne i EØF-traktatens artikel 220, hvorefter Fællesskabets medlemsstater har forpligtet sig til at tilvejebringe en forenkling af formaliteterne vedrørende gensidig anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser.

20 Endvidere bemærkes, at konventionen også ifølge præamblen har til formål inden for Fællesskabet at styrke retsbeskyttelsen for de der bosiddende personer.

21 Med hensyn hertil fremhæves det i rapporten fra det ekspertudvalg, der blev nedsat i anledning af udarbejdelsen af konventionen (EFT 1979 C 59, s. 1, på s. 15), at

»der med konventionens fastlæggelse af fælles kompetenceregler [skal] indføres en ordning, der på de pågældende områder skal sikre den størst mulige retssikkerhed... På denne baggrund lægger de i afsnit II kodificerede normer kompetencen fast for den ret, der ved afvejning af alle de interesser, som kommer i betragtning, geografisk mest hensigtsmæssigt kan træffe en afgørelse i tvistemålet...«.

22 Med dette formål for øje fastlægger konventionens afsnit II en række kompetenceregler, hvori det i princippet fastslås, at personer, der har bopæl på en kontraherende stats område, skal sagsøges ved retterne i denne kontraherende stat, og det derefter udtømmende angives, i hvilke tilfælde denne hovedregel ikke finder anvendelse.

23 Det må konstateres, at bestemmelserne i konventionens afsnit II ikke fastlægger et værneting for procedurer vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse af domme afsagt i et tredjeland.

24 I modsætning til, hvad de pågældende har gjort gældende, skal artikel 16, nr. 5, som bestemmer, at retterne i den kontraherende stat, hvor fuldbyrdelsesstedet er beliggende, har enekompetence i sager om fuldbyrdelse af retsafgørelser, nemlig sammenholdes med artikel 25, der, som allerede anført, kun omfatter afgørelser truffet af en ret i en kontraherende stat.

25 Følgelig må det konkluderes, at konventionen ikke finder anvendelse på procedurer, der har til formål at få domme afsagt i borgerlige sager, herunder handelssager, i et tredjeland erklæret eksigible.

26 Fulvio Bracco og Bracco SpA har gjort gældende, at der i det mindste bør foretages en sondring mellem en kendelse, hvori der blot gives tilladelse til fuldbyrdelse, og en afgørelse truffet af en ret i en kontraherende stat, hvori der tages stilling til et stridsspørgsmål, som er opstået under en procedure vedrørende tilladelse til fuldbyrdelse af en dom afsagt i et tredjeland, som for eksempel spørgsmålet om, hvorvidt dommen er opnået ved svig. Afgørelser som de sidstnævnte er uafhængige af eksekvaturproceduren og skal anerkendes i de øvrige kontraherende stater i medfør af konventionens artikel 26.

27 De pågældende har anført, at denne fortolkning følger af principperne i og formålene med EØF-traktaten og konventionen, således som de fremgår af Domstolens praksis. Af hensyn til en ordnet retspleje bør det således undgås, at der

verserer parallelle sager for retterne i forskellige kontraherende stater, og at der eventuelt træffes uforenelige afgørelser, og det bør netop derfor så vidt muligt forhindres, at en kontraherende stat nægter at anerkende en afgørelse truffet i en anden kontraherende stat, fordi den er uforenelig med en afgørelse mellem de samme parter truffet i den stat, som begæringen rettes til. Fulvio Bracco og Bracco SpA har i den forbindelse henvist til dom af 8. december 1987 (sag 144/86, Gubisch Maschinenfabrik, Sml. s. 4861), af 11. januar 1990 (sag C-220/88, Dumez France og Tracoba, Sml. I, s. 49) og af 27. juni 1991 (sag C-351/89, Overseas Union Insurance m.fl., Sml. I, s. 3317).

28 Denne fortolkning kan ikke tiltrædes.

29 Det må nemlig for det første fastslås, at formålet med en afgørelse, der træffes af en ret i en kontraherende stat vedrørende et stridsspørgsmål, som er opstået under en eksekvaturprocedure vedrørende en dom afsagt i et tredjeland — selv om spørgsmålet er genstand for en kontradiktorisk procedure — i det væsentlige er at fastslå, om der efter lovgivningen i den stat, som begæringen rettes til, eller eventuelt efter bestemmelser i overenskomster, der finder anvendelse på forholdet mellem denne stat og tredjelande, er grund til at nægte anerkendelse og fuldbyrdelse af den omhandlede dom, og at denne afgørelse ikke er uafhængig af anerkendelsen og fuldbyrdelsen.

30 Dernæst bemærkes, at spørgsmålet om, hvorvidt der i tilfælde af retsafgørelser truffet i en anden kontraherende stat er grund til at nægte anerkendelse eller fuldbyrdelse, ifølge konventionens artikel 27 og 28, sammenholdt med artikel 34, henhører under proceduren vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse af disse retsafgørelser.

31 Der er ingen grund til at antage, at det forholder sig anderledes, når det samme spørgsmål opstår under en procedure vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse af domme afsagt i et tredjeland.

32 Tværtimod er hensynet til retssikkerheden, som er et af konventionens formål (jf. dom af 4.3.1982, sag 38/81, Effer, Sml. s. 825, præmis 6), til hinder for, at der indføres en sondring som den, Fulvio Bracco og Bracco SpA går ind for.

33 De processuelle regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af domme afsagt i et tredjeland er nemlig forskellige, alt efter i hvilken kontraherende stat anerkendelsen og fuldbyrdelsen begæres.

34 Endelig fremgår det af dommen af 25. juli 1991 (sag C-190/89, Rich, Sml. I, s. 3855, præmis 26), at hvis en sag på grund af sin genstand er undtaget fra konventionens anvendelsesområde, kan det ikke tjene som begrundelse for at anvende konventionen, at der foreligger et præjudicielt retsspørgsmål — uanset hvad spørgsmålet går ud på — som retten skal tage stilling til for at kunne afgøre sagen.

35 Fulvio Bracco og Bracco SpA har endelig gjort gældende, at selv om det ikke måtte fremgå af konventionens bestemmelser, at de retsinstanser, for hvilke spørgsmålet er indbragt, har kompetencen, fremgår det navnlig af ovennævnte dom i sagen Overseas Union Insurance m.fl., at konventionens artikel 21, 22 og 23 finder anvendelse, også selv om det ikke følger af konventionens bestemmelser, men af den nationale lovgivning, der finder anvendelse, at disse retsinstanser har kompetencen.

36 Over for dette argument er det tilstrækkeligt at anføre, at Overseas Uniondommen vedrørte en procedure, som — til forskel fra den, som er kernen i nærværende sag — på grund af sin genstand faldt ind under konventionens anvendelsesområde.

37 De to første spørgsmål bør derfor besvares med, at konventionen, navnlig dens artikel 21, 22 og 23, hverken finder anvendelse på procedurer eller på stridsspørgsmål, der opstår under procedurer, i kontraherende stater vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse af domme afsagt i borgerlige sager, herunder handelssager, i tredjelande.

Det tredje spørgsmål

38 Når henses til besvarelsen af de to første spørgsmål er det ufornødent at besvare det tredje spørgsmål.

Sagens omkostninger

39 De udgifter, der er afholdt af Det Forenede Kongerige og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af House of Lords ved kendelse af 1. april 1992, for ret:

Konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, navnlig dens artikel 21, 22 og 23 finder hverken anvendelse på procedurer eller på

stridsspørgsmål, der opstår under procedurer, i kontraherende stater vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse af domme afsagt i borgerlige sager, herunder handelssager, i tredjelande.

Mancini Díez de Velasco Kakouris

Schockweiler Kapteyn

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 20. januar 1994.

J.-G. Giraud

Justitssekretær

G. F. Mancini

Formand for Sjette Afdeling